

# FIIA 10/2016

# COMMENT

Jyrki Kallio  
Vanhempi tutkija  
Ulkopoliittinen instituutti

## Kiinan kansankongressi uhraa talouden politiikalle > Uudella viisivuotissuunnitelmalla lujitetaan kommunistipuolueen asemaa

Kiinan kansankongressi vannoo ”järkkymätöntä yhdenmukaisuutta” maan kommunistipuolueen johdon kanssa. Samalla valtaa keskitetään yhä vahvemmin presidentti Xi Jinpingin käsiin. Tämä tietää kovia aikoja kaikille, jotka ovat toivoneet Kiinalta liberaaleja uudistuksia ja kansalaisvapauksien edistämistä.

Kiinan kansallinen kansankongressi hyväksyi vastikään uuden viisivuotissuunnitelman vuosille 2016–2020. Suunnitelman toivotaan ennen kaikkea esittävän ratkaisun siihen, miten Kiina selvittää taloutaan vaivaavat vakavat rakenteelliset ongelmat, jotta kiinalaiset voisivat luottaa tulevaisuuteen ja jotta muu maailma voisi edelleen luottaa siihen, että Kiinan kasvu pitää maailmantalouden pystyssä. Suunnitelmassa päätettiin muun muassa velan leikkaamisesta, valtionyritysten modernisoinnista ja rahoitusmarkkinoiden uudistamisesta.

Lisäksi kansankongressi hyväksyi joukon lakeja, joilla tähdätään köyhyyden vähentämiseen, ympäristönsuojelun tehostamiseen ja ilmastomuutoksen torjuntaan.

Tärkein kansankongressin päätös voi kuitenkin tehdä kaikista muista päätöksistä turhia: kansankongressi päätti Kiinan talouden vuosittaiseksi kasvutavoitteeksi 6,5–7 prosenttia. Tällä päätöksellä ei ole juuri mitään tekemistä tosiasioiden kanssa. Prosenttiluku on valittu puhtaasti sillä perusteella, että tällä kasvuvauhdilla Kiinan bruttokansantuote vuonna 2020 olisi kaksinkertainen vuoden 2010 tasoon verrattuna. BKT:n kaksinkertaistaminen on jo aiemmin hyväksytty konkreettiseksi sisällöksi tavoitteelle, jonka mukaan

Kiinan tulee vuonna 2020 olla ”kohdallisen hyvinvoiva yhteiskunta”.

Bruttokansantuotetta koskeva tavoite on merkittävä, koska se osuu ajallisesti lähelle Kiinan kommunistipuolueen perustamisen satavuotisjuhluvuotta 2021. Tämä juhluvuosi on ensimmäinen kahdesta presidentti Xi Jinpingin julistaman ”Kiinan unelman” väliaikatavoitteesta. Toinen koittaa vuonna 2049, jolloin tulee täyteen sata vuotta Kiinan kansantasavallan perustamisesta. Tällöin Xin unelman on määrä täydellistyä ”kansallisen uudestisyntymän” muodossa.

Kommunistipuolueen kannalta viisivuotissuunnitelman merkitys on yksinomaan siinä, että se ulottuu juuri vuoteen 2020, johon mennessä Kiinasta on määrä rakentaa kohtalaisen hyvinvoiva yhteiskunta. Ja kun puolue on päättänyt asettaa kasvutavoitteeksi 6,5 prosenttia, voidaan olettaa, että maakuntien hallintoviranomaiset myös raportoivat tällaisia lukuja. Kysymyksessä on puolueen legitimitietin kannalta niin tärkeä asia, että keskushallitus ei voi olla pitämättä huolta siitä, että vuonna 2020 kokonaistilastot osoittavat BKT:n kaksinkertaistuneen aivan asetun tavoitteen mukaisesti.

Kiinan tilastotiedot ovat aina olleet jossakin määrin epäluotettavia, mutta tulevan viisivuotiskauden

aikana niihin on syytä suhtautua hyvin suurin varauksin. Tilastojen vääristely keinotekoisien tavoitteiden saavuttamiseksi on valitettavaa, sillä maan talous yskii pahasti, ja sekä Kiinassa että maailmalla kaivattaisiin luotettavaa tietoa siitä, millaisia vaikutuksia talouden korjausliikkeillä todellisuudessa on.

Kansankongressin istunnon tärkein päätös on siis luonteeltaan poliittinen. Kommunistipuolue tekee kaikkensa, jotta mikään tai kukaan ei keikuttaisi venettä ennen vuoden 2021 satavuotisjuhlia. Tämä tietää kovia aikoja kaikille niille niin Kiinassa kuin maailmalla, jotka ovat toivoneet Kiinalta liberaaleja uudistuksia ja kansalaisvapauksien edistämistä.

Xi Jinpingin edeltäjän Hu Jintaon kaudella (2003–2013) kansalaisyhteiskunnan liikkumatila esimerkiksi mielipiteen- ja lehdistönvapauden alalla laajeni lupaavasti, mutta viime vuosina tässä suhteessa on otettu jyrkästi takapakkia. Jopa kansalaisoikeuksien puolesta töitä tekeviä asianajajia on ryhdytty pidättämään.

Tämänsuuntainen kehitys tulee valitettavasti vain jatkumaan ja otteet kiristymään. Viimeksi kuluneen vuoden aikana työtaistelujen määrä Kiinassa on räjähtänyt käsiin, ja kaivosteollisuudessa on ilmoitettu mittavista irtisanomisista.

---

Ulkopoliittinen  
instituutti

---

Kruunuvuorenkatu 4

---

PL 400

---

00161 Helsinki

---

Puhelin

---

(09) 432 7000

---

Fax

---

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Lakkoilijoita ja mielenosoittajia puolue tuskin ”lohduttaa” muilla tavoin kuin lähettämällä heitä vastaan mellakapoliisin.

Kiinan kansankongressin rooli on Kiinan ulkopuolella aina nähty lähinnä kumileimasimena. Nyt kansankongressi näyttää tunnustaneen tämän itsekkin: se lupaa ”järkymätöntä yhdenmukaisuutta” kommunistipuolueen johdon kanssa ja toteaa, että ”puoluejohto on elintärkeässä asemassa rakennettaessa kohtalaisen hyvinvoivaa yhteiskuntaa ja Kiinan tulevaa kohtaloa.”

Lisäksi kansankongressi antaa erityistä painoarvoa käsitteille *ydin* ja *linja* ja niiden oikeanlaiselle ”tiedostamiselle”. Ytimellä viitataan puolueen ydinjohtajistoon, jolle kuuluu osoittaa kuuliaisuutta. Linjan tiedostamisella halutaan muistuttaa kiinalaisia virkamiehiä siitä, että he mukautuvat puolueen sanelemiin teorioihin, sääntöihin, periaatteisiin ja käytäntöihin.

Samalla Xi Jinpingin ympärille rakennettua henkilökulttia vahvistetaan; häntä kuvaillaan nyt puoluejohdon ”ytimen ytimeksi”. Mao Zedongin ja Deng Xiaopingin yksinvaltaisten johtajakausten jälkeen kollektiivisen johtajuuden periaate nousi Kiinassa arvoonsa, mutta nyt siitä ollaan nähtävästi luopumassa. Tämä on hyvin vaarallinen kehitys-

suunta, sillä se vähentää Kiinan päätöksentekojärjestelmän läpinäkyvyyttä, mikä puolestaan voi johtaa huhujen leviämiseen.

Kommunistipuolueen seuraava kongressi vuonna 2017 paljastaa Xin aikeet, mutta jo nyt on selvää, että hän jatkaa vallan keskittämistä omiin käsiinsä ja pyrkii tukahduttamaan kaikenlaisen vastarinnan. Kun Kiinan talouskehitys samaan aikaan heikkenee, kyseessä on vaarallinen yhdistelmä.

*Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.*

*Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.*